

DEAs oplæg til fordelingen af globaliseringsmidlerne i 2011

Uddannelse:

Taxameterløft til alle lange videregående uddannelser på mindst otte pct. fuldt indfaset i 2012

Forskning:

Markant løft i basisbevillinger og konkurrenceudsatte midler

4-årige forskningsforlig

Internationalisering:

Et internationalt forskningsråd i Danmark

Etablering af tre nye innovationscentre i Brasilien, Rusland og Indien

Flere kloge hoveder til Danmark: talentstipendier til internationale studerende

Innovation i den private og offentlige sektor:

Bring SMV'erne i spil – styrk RTI-virkemidlerne

Innovation i den offentlige sektor – nyt ph.d.-program for professionshøjskolerne

Danmarks rolle i den globale økonomi er afgørende for fremtidens konkurrencekraft. Ser vi på landene omkring os, er tendensen entydig. Her øger man investeringerne i uddannelse, forskning og innovation.

Det er både godt og skidt for Danmark. Skidt, fordi det risikerer at svække den danske konkurrencekraft, Godt, fordi flere investeringer i landene omkring os øger danske muligheder for samarbejde om FoU og hjemtagning af viden.

Derfor går DEAs oplæg til årets globaliseringsforhandlinger på to ben. For det første skal vi sikre kvalitet inden for uddannelse, forskning og innovation herhjemme gennem fortsatte investeringer. Det er forudsætningen for, at vi er konkurrencedygtige ude i verden. Og for det andet skal vi gøre en større indsats for at hente viden og forskningsmidler internationalt og etablere samarbejder med udenlandske videninstitutioner og virksomheder. Det giver adgang til global viden, midler og højt kvalificeret arbejdskraft

At realisere disse muligheder kræver rammer, som gør langsigtet planlægning mulig. Derfor anbefaler DEA, at de bevillingsmæssige rammer udvides fra de 1-årige finanslovsbevillinger til 4-årige finanslove på uddannelses- og forskningsområdet.

Af samme årsag anbefaler DEA, at dele af reserveerne i globaliseringspuljen fremrykkes og udmøntes nu. Det drejer sig om reserveerne på 1,4 mia. kr. i 2011 og 1,6 mia. kr. i 2012 samt forskningsreserven på § 35 i Finansministeriet på godt 150 mio. kr. for år 2011 og 2012. Det giver en samlet ramme at forhandle om på ca. 3,2 mia. kr. DEA anbefaler, at midlerne udmøntes i bevillingsårene 2011 og 2012. Finansieringen i 2013 og 2014 afhænger af, at der afsættes midler gennem finanslovene med undtagelse af forøgelsen af taxametrene, som DEA foreslår findes inden for rammen af reserveerne.

DEA foreslår følgende investeringsprofil:

Mio. kr.	2011	2012	2013	2014
1 Uddannelse	220	440	440	440
2 Forskning	850	850	1000	1100
<i>Basismidler</i>	500	500	600	650
<i>Konkurrencemidler</i>	350	350	400	450
3 Internationalisering	200	200	300	400
<i>Internationalt forskningsråd</i>	0	0	100	200
<i>Innovationscentre</i>	15	15	15	15
<i>Talentstipendier</i>	185	185	185	185
4 Videndeling og innovation	200	200	300	400
<i>RTI-virkemidler</i>	175	175	275	375
<i>Professionshøjskoler</i>	25	25	25	25
I alt	1470	1690	2040	2340
	3160		4380	

1. Uddannelse: Sikring af kvalitet gennem taxameterløft

DEA anbefaler et taxameterløft til alle lange videregående uddannelser på mindst otte pct. fuldt indfaset i 2012

Uddannelse bliver en afgørende parameter for de kommende års vækst og konkurrencekraft. Derfor skal kvalitet i de lange videregående uddannelser være en særlig prioritet ved dette års globaliseringsforhandlinger.

En analyse fra DEA viser, at øges andelen af en ungdomsårgang, som tager en lang videregående uddannelse, med ét procentpoint, stiger BNP med ca. en pct.¹

Desuden har vi i dag en voldsom underfinansiering på de videregående uddannelser. Det viste McKinsey-analysen fra sidste år med al tydelighed. Særligt inden for naturvidenskab, sundhedsvidenskab og teknisk videnskab er der behov for et taxameterløft. Her er den påviste underfinansiering på helt op til 60 pct. Og på den netop offentliggjorte Times Higher Education-rangliste er uddannelsesparameteret med til at trække en række danske universiteter nedad.

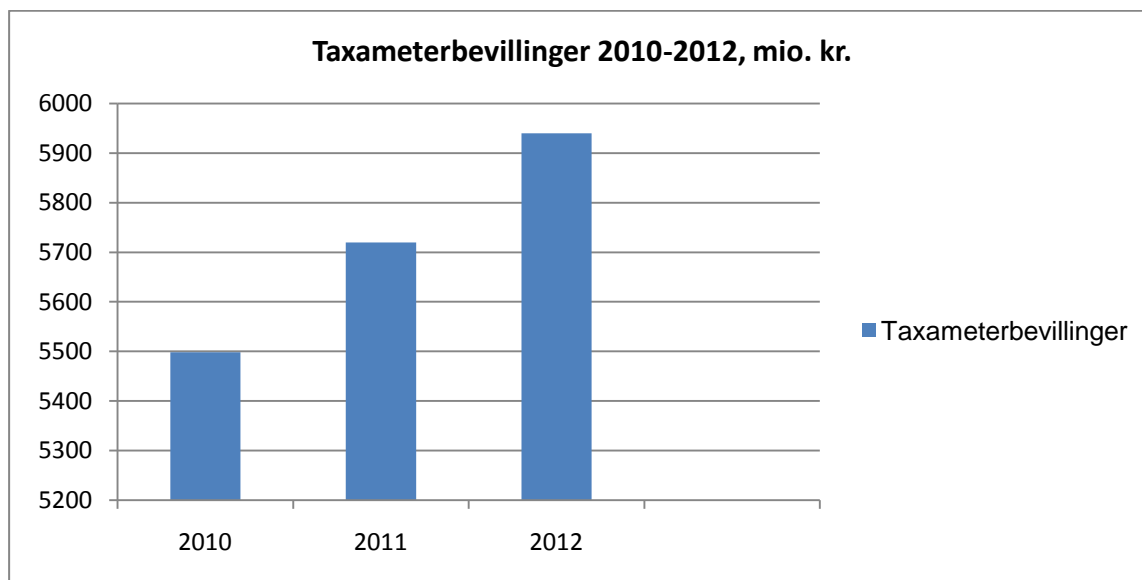
De dårlige uddannelsesvilkår er ganske enkelt utilstrækkelige, hvis Danmark ønsker at være forrest i feltet. Derfor anbefaler DEA, at en stor del af globaliseringsmidlerne i år investeres i et løft i uddannelsesparameteret til de lange videregående uddannelser.

For at sikre kvalitet anbefaler DEA derfor et generelt løft i taxameteret på mindst otte pct., som er fuldt indfaset i 2012.

¹ DEA (2010): Produktivitet og videregående uddannelse

Den samlede udgift for 2011 og 2012 forventes at udgøre ca. 660 mio. kr., som er beregnet med udgangspunkt i 2010, hvor det budgetterede taxametertilskud er på ca. 5,5 mia. kr. i 2010 (Kilde: Finansloven 2010, § 19.2).

På denne baggrund fordeler taxameterbevillingerne sig således:

Kilde: DEAs beregninger på baggrund af Finansloven 2010, § 19.2

Efter 2012 anbefaler DEA, at taxameterniveauet som minimum videreføres i 2013 og 2014, som vist i den samlede investeringsprofil.

2. Forskning: Markant løft i basisbevillinger og konkurrenceudsatte midler samt 4-årige forskningsforlig

DEA anbefaler løft i basisbevillinger og konkurrenceudsatte midler

Interessen for at få en universitetsuddannelse har aldrig været større i Danmark. Samtidig oplever vi voksende ungdomsårgange, fx vil antallet af unge mellem 19 og 24 år i perioden 2009-2017 stige med ca. 25 pct.² Derfor bliver der brug for større kapacitet på universiteterne i form af investeringer i forsknings- og undervisningskapacitet og infrastruktur, hvis vi fremover skal mønstre både forskning og uddannelse i verdensklasse.

Hvis universiteternes kapacitet skal øges, kræver det store investeringer i basismidler. Basismidlerne til forskning udgør nemlig grundlaget for fremtidens endnu ukendte forskningsgennembrud og for den forskningsbaserede undervisning. Der er samtidig behov for, at basismidlerne også bliver fokuserede på forskningsområder, hvor vi har høj international klasse, og hvor vi kan være med til at styrke danske universiteters position i den globale videnøkonomi. Derudover er det vigtigt, at basismidlerne koncentrerer sig om områder, der adresserer klare samfundsmæssige udfordringer og genererer langsigtet vækst i Danmark.

På baggrund af de kommende års kapacitetspres på universiteterne er der behov for at støtte den mere langsigtede udvikling gennem basismidlerne. DEA anbefaler derfor, at basismidlerne samlet set tilføres en mia. kr. i bevillingsårene 2011 og 2012.

DEA anbefaler derudover, at dele af reserverne i 2011 og 2012 retter sig mod Det Strategiske Forskningsråd og Rådet for Teknologi og Innovation.

² DEAs beregninger på baggrund af Danmarks Statistik 2010

For DEA er det selvsagt væsentligt, at midlerne til forskningsindsatsen styrkes fremover. De konkurrenceudsatte midler i særligt Det Strategiske Forskningsråd og Rådet for Teknologi og Innovation er meget centrale i forhold til at styrke den tværfaglige forskning og inddrage erhvervslivet i store samfundsmæssige løsninger inden for bl.a. energi, miljø, klima og sundhed og ikke mindst i spredningen af viden efterfølgende. Derfor er de også højt prioriterede i DEAs forslag i fordelingen af midler med samlet 700 mio. kroner i bevillingsårene 2011 og 2012.

DEA anbefaler 4-årige forskningsforlig

Vi skal tænke længere i vores forskningsdagsordener og -bevillinger. Det er nødvendigt, hvis videninstitutionerne skal kunne langtidsplanlægge og foretage strategiske satsninger. En længere tidshorisont betyder, at både danske videninstitutioner og virksomheder får incitament og muligheder for at deltage i store internationale forskningsindsatser, indgå i langvarige offentlige-private samarbejder og opbygge stærke forsknings- og innovationsmiljøer. Det vil stille Danmark bedre i den globale konkurrence, fx i en EU-sammenhæng, hvor man arbejder med en noget længere tidsramme i prioriteringen af indsatsområder og udmøntningen af midler.

Selvom der findes en række bevillinger med længere tidsperspektiv fx under Danmarks Grundforskningsfond og Det Strategiske Forskningsråd, så betyder den korte horisont i den generelle planlægning og udmøntning af danske forsknings- og innovationsbevillinger, at det er sværere at tilrettelægge og gennemføre fælles danske strategier for at opbygge internationalt konkurrencedygtige miljøer og påvirke internationale forskningsdagsordener og -programmer.

Derfor anbefaler DEA 4-årige forskningsforlig.

3. Internationalisering: Bedre adgang til global viden, midler og arbejdskraft

DEA anbefaler et internationalt forskningsråd i Danmark

Skal Danmark være en konkurrencedygtig vidennation, skal vi producere forskning i verdensklasse. Men forskning i verdensklasse koster. Derfor er hjemtagning af midler til dansk forskning helt afgørende for Danmarks fremtidige konkurrenceevne.

Der er mange penge at hente i internationale puljer. Fx har FP7 et samlet budget på 380 mia. kr. til uddeling i årene 2007-2012. Og kunne man øge andelen af danske FoU-aktive virksomheder, der deltager i EU-rammeprogrammer, med blot 10 procentpoint, ville det generere en ekstra finansiering til dansk privat forskning på næsten en mia. kr.³

Desværre er den danske hjemtagning af midler ikke videre imponerende i dag. Det skyldes bl.a., at det danske fokus på internationalisering er spredt over flere forskellige indsatsområder. DEA anbefaler derfor, at der etableres et internationalt forskningsråd i Danmark, som skal samle og styrke den internationale indsats på forskningsfronten.

De fleste danske forskningsråd har i dag lovhjemmel til at aktivere 20 pct. af deres midler i internationale fora og fonde. Men den mulighed udnyttes kun i meget lille omfang. En undersøgelse fra DEA fra 2009 viser, at Det Frie Forskningsråd, Det Strategiske Forskningsråd og Rådet for Teknologi og Innovation samlet set kun uddeler ca. to pct. af deres samlede årlige budget under 20 procent-muligheden.⁴ Tal, der peger på et stort uudnyttet potentiale.

Herudover ligger der også et stort potentiale i at samle de øvrige indsatsområder vedrørende internationalisering, som ligger fordelt i en række ministerier, fx Fødevareministeriet og Miljøministeriet.

For at realisere potentialet for internationalisering er det nødvendigt, at vi for alvor satser på og udnytter de muligheder, som internationalt samarbejde giver. En sådan satsning kræver, at de nuværende midler i forskningsrådene samles i et internationalt råd, så midlerne kan målrettes en samlet strategisk indsats.

³ DEA (2009): Viden over grænser

⁴ DEA (2009): Viden over grænser

Tekes er forbilledet

Ud over hjemtagning af internationale midler til dansk forskning, skal et internationalt forskningsråd varetage en række andre hovedopgaver.

For det første skal et forskningsråd fungere som centrum, når det gælder om at opsøge muligheder for internationalt samarbejde, fx i form af forpligtende forskningssamarbejde og partnerskaber. En model, som man har haft stor succes med i det finske Tekes.

Sats på "common pots"

Et andet vigtigt led i et styrket samarbejde med forskningsfinansierende organer i andre europæiske lande er en øget deltagelse i etablering, finansiering og administration af fælles internationale puljer, også kaldet "common pots".

Et internationalt forskningsråd bør bygge videre på erfaringer fra FACIT-udvalget, men skal eksistere som et permanent, bevillingsgivende organ. Rådet skal dog ikke blot koordinere på tværs, men fremme internationalisering som selvstændigt indsatsområde. Som en udvikling af den nuværende indsats er det afgørende, at et fremtidigt råd består af internationale medlemmer.

Forslaget er i udgangspunktet udgiftsneutralt, idet det baserer sig på allerede eksisterende midler udmøntet til forskningsrådene.

DEA anbefaler etablering af tre nye innovationscentre i Brasilien, Rusland og Indien

DEA anbefaler etablering af tre nye innovationscentre i Brasilien, Rusland og Indien, som skal styrke den eksisterende indsats med centre i Shanghai, München og Silicon Valley. Centrene har en vigtig rolle som brohoveder, der servicere danske virksomheder og forskningsmiljøer, markedsfører Danmark og giver adgang til nye markeder.

Innovationscentre er gode eksempler på, hvordan man fra dansk side – med relativt få ressourcer – effektivt kan internationalisere den danske offentlige og private forskning og udvikling. Samtidig er innovationscentre gode eksempler på effektivt samarbejde mellem medarbejdere fra Videnskabsministeriet og Udenrigsministeriet.

De gode erfaringer med innovationscentre bør føre til, at man udbygger samarbejdet mellem ministerierne og satses på nye strategiske områder. Her er etablering af innovationscentre i Brasilien, Rusland og Indien netop centralt i forhold til dansk tilstedeværelse i BRIC-landene og kan bidrage til at styrke den danske strategi på området.

Initiativet vurderes samlet at koste 30 mio. kroner i bevillingsårene 2011 og 2012.

DEA anbefaler talentstipendier til internationale studerende

Det danske arbejdsmarked vil i nær fremtid mangle højtuddannet arbejdskraft. Fx viser en analyse fra AE, at der i 2019 vil mangle ca. 105.000 med en videregående uddannelse, hvis det nuværende uddannelsesmønster fortsætter.⁵ Vi har altså en fremtidig udfordring med højtuddannet arbejdskraft. En udfordring, som ikke bliver mindre af, at der er en intens global kamp om de mest talentfulde.

Ønsker vi i Danmark at tiltrække klodens skarpeste hoveder, kræver det derfor en særlig indsats. Et vigtigt fokus i en sådan indsats er internationale studerende både på kandidat- og på ph.d.-niveau. Og her er brug for en oprustning.

For selvom der i de senere år har været øget opmærksomhed omkring tiltrækning af flere internationale studerende, så har vi ikke i dag et nationalt strategisk fokus på tiltrækning af de særligt talentfulde.

Derfor anbefaler DEA, at der oprettes talentstipendier på kandidat- og ph.d.-niveau til de særligt talentfulde. Stipendierne skal give økonomisk støtte til studieafgift samt omkostninger vedrørende bolig.

⁵ AE's beregninger i DEA (2010): Uddannelse og virksomhedernes konkurrenceevne

Kriterierne for tildeling af talentstipendier bygger hovedsageligt på akademiske præstationer samt en vurdering af kandidaternes motivation og evne til at arbejde i Danmark efter endt uddannelse. Udvælgelse af kandidater kan med fordel foregå gennem de knap 100 danske repræsentationer og ambassader. Stipendierne skal bidrage til at tiltrække topkvalificerede internationale talenter og derigennem også mulig fremtidig arbejdskraft samt brande Danmark som uddannelsesland.

Initiativet vurderes samlet at koste ca. 400 mio. kr. i bevillingsårene 2011 og 2012.

4. Innovation i den private og offentlige sektor

Virksomhedernes evne til at skabe, lokalisere og anvende ny viden er en helt central konkurrenceparameter. Forskning og ikke mindst den senere spredning og anvendelse af forskningsbaseret viden er her afgørende.

Men samspillet og videndelingen mellem de danske virksomheder og videninstitutioner er i dag begrænset. Fx ligger Danmark nr. 14 ud af i alt 18 OECD-lande, når det gælder samarbejde mellem videninstitutioner og virksomheder om FoU.⁶ Det er ærgerligt, når vi ved, at virksomheder, som er aktive inden for FoU, har en større værditilvækst end FoU-inaktive virksomheder. Faktisk er værditilvæksten i de FoU-aktive virksomheder 40 pct. større per ansat.⁷

DEA anbefaler at styrke RTI-virkemidler med fokus på SMV'erne

Et stort udviklingspotentiale i dansk innovationspolitik er at få bragt langt flere private virksomheder i spil i innovationsfremmesystemet.

Et helt centralt værktøj til at aktivere de danske virksomheder er virkemidlerne i Rådet for Teknologi og Innovation. Rådets virkemidler er nemlig kendetegnet ved at adressere et bredt udsnit af de danske virksomheder på tværs af virksomhedstyper og -størrelser. Særlig vigtig er virkemidlerne rettet mod SMV'erne som fx GTS-systemet. Her er de typiske brugere virksomheder med 5-29 ansatte.⁸ Et andet centralt virkemiddel er innovationsnetværkene, der fungerer som vigtige bindeled mellem virksomheder, videninstitutioner og andre relevante aktører. Innovationsnetværkene oplever også stor deltagelse fra SMV'erne, som udgør ca. 80 pct. af de deltagende virksomheder.⁹

DEA foreslår derfor, at der af reserveerne i 2011 og 2012 bevilliges 350 mio. kr. til RTI-virkemidlerne i bevillingsårene 2011 og 2012, herunder særligt GTS og innovationsnetværkene.

DEA anbefaler et nyt ph.d.-program for professionshøjskolerne

Skal vi sikre produktivitet og vækst i fremtiden, står øget innovation i den offentlige sektor også højt på dagsordenen. Særligt fordi den demografiske udvikling presser de offentlige udgifter til pension, sundhed og service og øger kravene til medarbejdernes kompetencer og evne til at arbejde effektivt. Det kræver ny viden og nye tiltag på uddannelsesområdet.

Derfor anbefaler DEA, at der afsættes midler til et ph.d.-program i professionshøjskolesektoren, som skal forsknings- og evidensbasere velfærdsuddannelsesområdet, bl.a. læreruddannelse, sygeplejeruddannelse, pædagoguddannelse og socialrådgiveruddannelsen. Ph.d.-programmet skal bl.a. opgradere professionshøjskolesektorens lærerkvalifikationer, pædagoguddannelsen og etablere grundlag for nye docentstillinger samt etablere videngrundlag for udvikling af nye stærke udbud inden for politisk prioriterede områder som fx læreruddannelsesområdet, udsatte børn eller beskæftigelsesområdet/jobcenterfeltet.

Ph.d.-programmet kan med fordel foregå i et samarbejde mellem professionshøjskolerne og universiteternes videnmiljøer.

DEA anbefaler, at initiativet samlet støttes med 50 mio. kr. af reserveerne i bevillingsårene 2011 og 2012.

⁶ Økonomi- og Erhvervsministeriet (2010): Danmark i den globale økonomi – Konurrenceevneredegørelse 2010

⁷ Center for Forskningsanalyse (2005): Forsknings- og udviklingsarbejdes påvirkning af produktivitet og beskæftigelse

⁸ Forsknings- og Innovationsstyrelsen (2008): Brugeranalyse af GTS-nettet

⁹ Forsknings- og Innovationsstyrelsen (2009): Performanceregnskab for Videnskabsministeriets innovationsnetværk